

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Talouspäälikkö Pasi Rentola

11.6.2020

Eduskunta

Hallintovaliokunta

Asiantuntijalausunto; valiokunnan kokous 12.6.2020.

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 36 ja 55 §:n muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettua lakia ja se on osa koronavirusepidemiaan liittyvää kuntien tukemisen toimenpiteiden kokonaisuutta, jonka tarkoituksena on turvata peruspalvelujen järjestämisen edellytykset ja helpottaa poikkeustilanteesta johtuvia kuntien talouden haasteita.

Ehdotetuilla muutoksilla korvataan koronavirusepidemiasta kunnille vuonna 2020 aiheutuvaa kustannusten kasvua ja verotulojen heikkenemistä yhteensä 722,3 miljoonaa euroa. Lisärahoituksesta noin puolet lisätään peruspalveluiden asukaskohtaisiin valtionosuuksiin ikäluokkapohjaisten hintojen mukaisesti sekä puolet verovuoden 2020 verontilityksissä sovellettavien kunnallisveron jako-osuuksien mukaisessa suhteessa. Lisäksi vuonna 2020 kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen lisättäisiin 9,11 euroa asukasta kohden harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen lisäyksen rahoittamiseksi. Lisäksi peruspalveluiden valtionosuuksiin sisältyy joitakin muita yksittäisiä muutoksia.

Esitys liittyy kokonaisuudessaan valtion vuoden 2020 neljänteen lisätalousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Hallituksen esitykseen sisältyvät muutokset liittyvät pääosin kuntien yleisen rahoitusaseman parantamiseen, joka on nopeasti heikentynyt koronaepidemiasta johtuen.

Opetus- ja kulttuuriministeriön toimialan julkisesta rahoituksesta noin puolet toteutuu osana kuntien peruspalveluiden rahoitusjärjestelmää. Varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen sekä kirjastotoimen ja kuntien yleisen kulttuuritoimen rahoitus ovat kuntien järjestämisvastuulla ja sisältyvät kuntien asukaskohtaisten valtionosuusjärjestelmän piiriin.

Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää hallituksen esityksen lisäyksiä kannatettavina kuntien peruspalveluiden yhdenvertaisten järjestämisedellytysten turvaamiseksi.

Opetus- ja kulttuuriministeriö kiinnittää huomiota, että vuoden 2020 neljänteen lisätalousarvioon sisältyy myös useita muita kuntien toimintaedellytyksiä parantavia toimenpiteitä. Lisäyksiä esitetään erityisesti koronaepidemiasta aiheutuneiden kielteisten vaikutusten lieventämiseen lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaamiseksi. Esi- ja perusopetukseen esitetään 70 000 000 euroa valtionavustusten maksamiseen esi- ja perusopetuksen oppilaiden ja heidän oppimisensa tukemiseen koronaviruksen aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseksi. Varhaiskasvatuksessa olevien lasten kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin tukemiseen ja varhaiskasvatuksen digitoimintakulttuurin kehittämiseen koronaviruksen aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseksi esitetään 14 000 000 euroa. Avustusten tavoitteena on varmistaa, että varhaiskasvatuksessa ja kouluissa olisi edellytykset tukea heikommassa asemassa olevien lasten ja oppilaiden oppimista poikkeusoloista johtuen.

Lisäksi esitetään 4 600 000 euron valtionavustusta maksutulomenetysten korvaamiseen aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäjille. Osana lasten ja nuorten hyvinvoinnin toimenpidekokonaisuutta ehdotetaan myös 10 milj. euroa Suomen mallin harrastamisen pilotointiin. Mallin tavoitteena on tuoda maksuttomia harrastusmahdollisuuksia koulujen iltapäiviin. Lisäksi taiteen perusopetukseen esitetään 9,9 milj. euron lisärahoitusta korvaamaan oppilasmaksutulojen palautuksista sekä varainhankinnan keskeytymisestä aiheutuvia tulonmenetyksiä.

Opetus- ja kulttuuriministeriöön pääluokkaan sisältyvät määrärahalisäykset kohdennetaan valtionavustuksina erillisten hakumenettelyiden kautta.